

สรุปเดอะขอเสนอแนะ

สรุป

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์เรื่อง การบรรลุนิพพานของพระอัสสัมชัญสาวก จากพระไตรปิฎก อรรถกถา และหลักฐานอื่น ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รายละเอียดของเรื่องที่ศึกษากันว่าและวิเคราะห์เรียบเรียงมาเดี๋ยวนั้น พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

พระอัสสัมชัญสาวกทุกรูป ก่อนที่จะบรรลุนิพพานในชาติสุดท้ายนี้ ใฝ่หาเพียรมาแต่เมื่อไรต่ำกว่า 100,000 กัป โดยเริ่มมาจากโกลิยกปรารถนา แปลงวาจาปรารถนา และทำตามปรารถนา ในชั้น แปลงวาจาปรารถนาและทำตามปรารถนานั้น มีหลักฐานระบุว่า ท่านโกลิยกพระพุทธเจ้าพระองค์ โกลิยกพระองค์หนึ่งแล้ว เกิดศรัทธาจึง แปลงวาจาปรารถนาและทำตามปรารถนาในสำนักของ พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ซึ่งพระพุทธเจ้าที่พระอัสสัมชัญสาวกส่วนมากโกลิยก คือ พระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า "ปทุมุตตระ" เนื่องจากจากระยะเวลาที่พระองค์เสด็จอุบัติมาถึงระยะเวลาของพระพุทธเจ้า พระองค์ปัจจุบันนับได้ 100,000 กัป อันเป็นช่วงที่พระอัสสัมชัญสาวกหาเพียรมาได้แก่กล้าสามารถ บรรลุนิพพานได้แล้ว

ในช่วงที่ยังไม่บรรลุนิพพาน พระอัสสัมชัญสาวกแต่ละรูปได้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพภูมิ ต่าง ๆ ส่วนใหญ่เกิดเป็น เทวดาและมนุษย์ มีบ้างบางรูปที่บางคราว เกิดในทุคติภูมิด้วยอำนาจอกุศลกรรมบางอย่าง และในระหว่างที่เวียนว่ายตายเกิดอยู่นั้น ท่านก็ได้สร้าง เสริมบุญบารมีอัน เป็นปัจจัย สัมับสนุนให้ไพบรลุนิพพานอยู่ตลอดเวลา

มาในชาติปัจจุบันอันเป็นชาติที่ไพบรลุนิพพาน พระอัสสัมชัญสาวกเกิดมาในภพภูมิต่างต่าง กัน มี สลายนกัมม หงในคานชาตีกาเนต การศึกษา มูลเหตุที่ออกบวช วิธีการศึกษา และวิธีการปฏิบัติ เพื่อการบรรลุนิพพาน

กล่าวถึงการปฏิบัติเพื่อการบรรลุนิพพาน พระพุทธเจ้าทรงวางหลักปฏิบัติไว้ 2 ประการ คือ สมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนา ในหลักปฏิบัติ 2 ประการนี้มีวิธีปฏิบัติอยู่ 3 วิธี คือ วิธีปฏิบัติแบบสมถะ นำวิปัสสนา วิธีปฏิบัติแบบวิปัสสนานำสมถะ และวิธีปฏิบัติแบบสมถะคู่วิปัสสนา ซึ่งทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับผู้

ปฏิบัติความมีอุปนิสัยยอมไปในวิธีปฏิบัติแบบใด

นอกจากนั้นยังต้องอาศัยของประกอบอื่น ๆ อีกมาสนับสนุน นั่นคือ การตัดปลิโธ เพื่อไม่ให้เกิดความกังวลใจ การแสวงหาถัลฆาณมิตร เพื่อให้ได้อาจารย์ผู้สอนที่เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติ การยอมมอบตน เพื่อเป็นการลคมหาชะของตนเอง การไถ่กรรมฐานที่ถูกลูกอุปนิสัย เพื่อกำจัดกิเลส และการได้สิ่งสัพปายะ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติธรรม

โดยอาศัยความพร้อมทั้งกล่าวมานี้ จึงทำให้ปฏิบัติไถ่บรรลุดุธรรม

การบรรลุดุธรรม คือ การรู้แจ้งอริยสัจ 4 หมายถึง การเข้าใจกระบวนการของชีวิตว่าประกอบด้วยทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ และเข้าใจว่า ทุกข์นั้นดับได้โดยความขบปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์คือมรรค การเข้าใจดังกล่าวนี้ย่อมก่อให้เกิดผลเป็นการละกิเลสได้ตามลำดับ คือ

บุคคลผู้บรรลุดุธรรมระดับโสดาบัน ละกิเลสได้ 3 อย่าง คือ สักกายทิฏฐิ วิจิจฉา และ สลัทพตปรามาส

บุคคลผู้บรรลุดุธรรมระดับสกิทาคามี นอกจากละกิเลสได้ 3 อย่างนั้นแล้ว ยังทำให้ราคะ โทสะ โมหะ เঝบางลง

บุคคลผู้บรรลุดุธรรมระดับอนาคามี นอกจากละกิเลสได้ 3 อย่างและทำราคะ โทสะ โมหะให้ เঝบางลงได้แล้ว ยังละกิเลสได้เพิ่มอีก 2 อย่าง คือ กามราคะ และปฏิฆะ

บุคคลผู้บรรลุดุธรรมระดับอรหันตคัม เป็นขั้นสมบูรณ์ ละกิเลสเพิ่มได้อีก 5 อย่าง คือ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา

การบรรลุดุธรรมเป็นสิ่งที่ปฏิบัติจะประจักษ์ชัดโดยตัวตนเอง และบุคคลผู้บรรลุดุธรรมก็สามารถบอกตนเองได้ว่าเป็นอย่างไร พระอัสสัมมหาสาวกก็เป็นเช่นนั้น ฉะนั้นเมื่อบรรลุดุธรรมแล้วท่านจึงสามารถบอกตนเองได้ว่า "ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้ไม่มีอีก"¹

จึงเป็นอันสรุปได้ว่า การบรรลุดุธรรมเป็นการเข้าใจความจริงของชีวิตซึ่งเมื่อเข้าใจแล้วกิเลสทั้งหลายก็ถูกละไปได้เองโดยปริยาย พระอัสสัมมหาสาวกทุกรูปได้บรรลุดุธรรมแต่จะช้าเร็วแตกต่างกัน

¹ อ่างแล้ว, คุมที่ 4 หน้า 71.

แต่เมื่อพูดถึงผลิตภัณฑ์สูงสุดแล้วท่านก็ได้รับความสุขและอิสรภาพอย่างสมบูรณ์แบบ และการบรรลุธรรม
ถึงความงามไม่ไกลอนันต์ชาติกำเนิด แต่ขึ้นอยู่กับตัวพระอัสสัมมหาสาวกเองที่ได้ตั้งใจปรารถนาแล้วทำบุญ
สั่งสมสั่งสอนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตชาติจนกระทั่งถึงชาติปัจจุบัน

ขอเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องพระอัสสัมมหาสาวกกับการบรรลุธรรมจะเห็นได้ว่าเป็นการกล่าว
ถึงการบรรลุธรรมของพระสาวกที่เป็นสายเท่านั้น หากจะได้มีการกล่าวถึงการบรรลุธรรมของพระสาวิกาก็
บ้างก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ที่สำคัญที่สุดจะเป็นการช่วยให้เข้าใจในแนวความคิดเรื่องการยอมรับ
สิทธิและการประสพผลสำเร็จในการปฏิบัติธรรมที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย